

Звіт про результати аналізу забезпечення права на освіту та недискримінаційного підходу до дітей трудових мігрантів (у тому числі з неблагополучних сімей) і вжиті заходи за підсумками проведеної роботи

Проведення аналізу щодо доступу до освіти та дотримання принципів недискримінації стосовно дітей трудових мігрантів є надзвичайно актуальним і соціально значущим. У закладах освіти Миколаївської області системно забезпечується психолого-педагогічний супровід цієї категорії здобувачів освіти.

Практичні психологи закладів загальної середньої освіти області здійснюють вивчення загальних психологічних характеристик дітей трудових мігрантів, зокрема рівня інтелектуального розвитку, особливостей уваги та працездатності, показників шкільної тривожності. З метою підтримки особистісного розвитку та соціальної адаптації з дітьми проводяться тренінгові заняття за темами: «Саморозвиток особистості», «Життєві цінності», «Твоє життя — твій вибір», «Права і обов'язки дитини в суспільстві», «Соціальна адаптація в сучасних умовах», «Профілактика насильства серед неповнолітніх», «Пізнай себе» та інші.

Педагогічні працівники закладів освіти області організовують для цієї групи учнів профілактичні бесіди, години спілкування, диспути та усні журнали, під час яких розглядаються питання прав і обов'язків дітей, попередження конфліктів, сімейних взаємин, наслідків небажаної соціальної поведінки, трудової міграції, навчальних успіхів і труднощів, соціального супроводу та правил поведінки в громадських місцях.

Соціальні педагоги закладів загальної середньої освіти реалізують інформаційно-профілактичні заходи з проблематики підліткового віку, зокрема на теми: «Типові труднощі підлітків», «Трудова міграція батьків очима дітей: причини та наслідки», «Психологічна культура особистості підлітка» тощо.

Аналіз діяльності психологічних служб закладів професійної освіти Миколаївської області свідчить про комплексний підхід до задоволення освітніх потреб дітей трудових мігрантів, попередження їх можливої дискримінації та соціальної ізоляції. У більшості ЗПО застосовуються різноманітні форми та методи роботи, зокрема: індивідуальні консультації та бесіди з метою психологічної підтримки; інформаційні кампанії, педагогічні ради, виробничі наради, круглі столи для формування толерантного освітнього середовища; анкетування класних керівників і майстрів виробничого навчання; спостереження за соціально-емоційною взаємодією учнів у колективах; аналіз звернень до психологічної служби; вивчення умов адаптації та навчальних досягнень здобувачів освіти, чий батьки працюють за кордоном.

Також проводяться тренінги з профілактики булінгу, розвитку толерантності та недискримінаційних установок, застосовуються арттерапевтичні та ігрові методики для стабілізації емоційного стану учнів, організовуються зустрічі з опікунами та родичами, здійснюється систематичний моніторинг психологічного стану здобувачів освіти, налагоджується співпраця із соціальними службами та правоохоронними органами з питань профілактики булінгу та пропусків занять.

У ЗПО Миколаївщини також реалізовувалися заходи психосоціальної підтримки, зокрема тренінгові заняття («Ми за життя без насильства», «Добро починається з тебе», «Психологічна підтримка під час війни», «Ми різні — ми однакові»), інформаційно-просвітницькі заходи («Булінг: міфи та реальність», «Толерантність починається з мене», «Кожна людина — унікальна особистість»), анкетування для виявлення рівня булінгу та

самооцінки психічних станів, використання проєктивної методики «Моя сім'я» та діагностичних тестів для визначення й компенсації освітніх втрат.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що загальний рівень адаптації дітей трудових мігрантів є задовільним, із прийнятними показниками навчальної мотивації та емоційної стабільності. Водночас емоційна підтримка в сім'ях має неоднорідний характер. Відсутність одного з батьків часто спричиняє підвищену тривожність, емоційну віддаленість і почуття самотності. Важливу стабілізуючу роль у таких сім'ях відіграють бабусі та дідусі.

Виявлено, що у 28 % здобувачів освіти існує ризик соціально-психологічної ізоляції, а близько 22 % підлітків демонструють підвищений рівень конфліктності в сімейних стосунках, що свідчить про необхідність цілеспрямованої психологічної підтримки та системної роботи з родинами трудових мігрантів. Водночас випадків дискримінації серед однолітків не зафіксовано, міжособистісна комунікація у групах переважно має позитивний характер. Педагогічні працівники проявляють толерантність і готовність до співпраці.

Більшість здобувачів освіти успішно виконують навчальні завдання, проте у частини з них спостерігається нестабільність успішності, зумовлена браком батьківського контролю, підвищеною тривожністю або труднощами самоорганізації.

Під час аналізу визначено основні проблемні аспекти роботи з цією категорією молоді: підвищений рівень тривожності та фрустрації, емоційна нестабільність і потреба в дорослій підтримці, складнощі у формуванні саморегуляції та навчальної дисципліни, обмежений контакт з батьками, які перебувають за кордоном.

За підсумками роботи психологічних служб встановлено відсутність фактів дискримінації дітей трудових мігрантів. Разом із тим вони потребують посиленої уваги, емоційної підтримки та постійного контролю процесів адаптації. Освітнє середовище загалом є безпечним, проте вимагає системної професійної підтримки.

У подальшій роботі передбачається: проведення бесід і тренінгів з питань емоційного благополуччя, ненасильницького спілкування та толерантності; підтримання зв'язку з батьками за допомогою онлайн-комунікацій; залучення працівників поліції та служб у справах дітей до роботи з учнями, які перебувають у стані емоційної напруги; запровадження індивідуальних освітніх маршрутів для учнів з труднощами у навчанні; організація групових заходів, спрямованих на згуртування учнівських колективів.